

**T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2014 YILI
TİFTİK RAPORU**

ŞUBAT 2014

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	2
ÜRETİM DURUMU	2
Dünya Üretimi.....	2
Türkiye Üretimi	3
TİCARETİ	5
Dünya Ticareti.....	5
Türkiye İhracatı	5
Türkiye İthalatı	6
Tüketimi.....	7
FİYATLAR	7
Dünya Fiyatları	7
Türkiye Fiyatları ve Tiftikbirlik	8
Birlik Alım Fiyatları.....	8
ÜRÜNE İLİŞKİN POLİTİKALAR	10
SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLER	11
Sorunlar	11
1. Yetiştiricilik Sorunları.....	11
2. Piyasa ve ekonomik sorunlar	12
Çözüm Önerileri.....	13
1. Yetiştiricilik konusunda	13
2. Piyasa ve Ekonomik sorunlar konusunda	13

GİRİŞ

Batı dillerinde mohair olarak bilinen tiftik, bütün dünyaya ülkemizden yayılan Ankara keçisinin yünüdür. Arapça seçilmiş seçkin anlamına gelen muhayyer ve İngilizcedeki hair kelimelerinin birleşmesi ile oluşmuştur.¹ Yüksek kalitesi nedeniyle batı dillerinde elmas iplik ve asil yün olarak da bilinir.

Adından da anlaşılacağı üzere çok kıymetli bir ürün olan tiftik; dayanıklı, hafif, parlak ve sağlıklı olması ve kolay boyanabilmesi sayesinde, yüzyıllardır hem giysi imalatı ve ev mefruşatı için elyaf olarak kullanılmaktadır.

Tiftikten perdelikler, kordonlar, battaniye ve benzerleri ev tekstili ürünleri imal edilmektedir. Ayrıca; serin tutması, az buruşması, hafif ve elastiki olması ve nemden koruyuculuğu nedeniyle her mevsim kullanılabilen giyim tekstili ürünlerinin üretiminde de tercih edilen bir hammadde durumundadır.

Tiftiğin değerlendirilmesinde elde edildiği keçinin yaşı belirleyici olmaktadır. Genç keçilerden üretilen ince tiftik, giyim eşyası gibi daha özenli alanlarda kullanılırken, yaşlı hayvanlardan elde edilen kalın tiftik daha çok halı ve dış giyim ürünleri imalatında kullanılmaktadır.

ÜRETİM DURUMU

Dünya Üretimi

Ankara keçisi bir step hayvanı olup, nispeten yüksek, 800 metreden daha yukarı rakımlarda, kuru ve az yağışlı ortamda yetiştirilebilmektedir.² Bu nedenle tiftik üretim sahaları ve üretim miktarı oldukça sınırlıdır. Dünya tiftik üretiminin tamamına yakın kısmını, Güney Afrika Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri; bir kısmını ise Türkiye, Arjantin, Avustralya, Yeni Zelanda ve Lesoto sağlamaktadır. Ülkeler itibariyle dünya tiftik üretimi Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1 Dünya Tiftik Üretimi, (2000-2013) (bin ton)

	G. Afrika	Türkiye	ABD	Arjantin	Avustralya	Yeni Zelanda	Lesoto	Diğer	Toplam
2000	4,3	0,4	1	0,3	0,3	0,2	0,5	0	6,9
2001	4,2	0,3	0,8	0,3	0,3	0,2	0,5	0,3	6,8
2002	4,2	0,3	0,8	0,3	0,2	0,1	0,5	0,3	6,6
2003	4	0,3	0,9	0,3	0,3	0,2	0,5	0,3	6,6
2004	3,7	0,2	0,85	0,3	0,3	0,2	0,5	0,2	6,1
2005	3,6	0,3	0,8	0,3	0,2	0,2	0,6	0,3	6,2
2006	3,4	0,3	0,8	0,4	0,2	0,1	0,75	0,2	6,1
2007	3	0,35	0,55	0,45	0,2	0,1	0,75	0,2	5,6
2008	2,9	0,35	0,5	0,45	0,2	0,05	0,75	0,1	5,3
2009	2,6	0,3	0,5	0,7	0,2	0,1	0,75	0,2	5,3
2010	2,3	0,17	0,48	0,7	0,18	0,05	0,75	0,2	4,8
2011	2,23	0,15	0,35	0,7	0,15	0,04	0,75	0,2	4,6
2012	2,32	0,19	0,21	0,6	0,16	0,05	0,77	0,3	4,6
2013	2,40	0,26	0,15	0,5	0,17	0,03	0,80	0,2	4,5

Kaynak: Mohair Rewiev

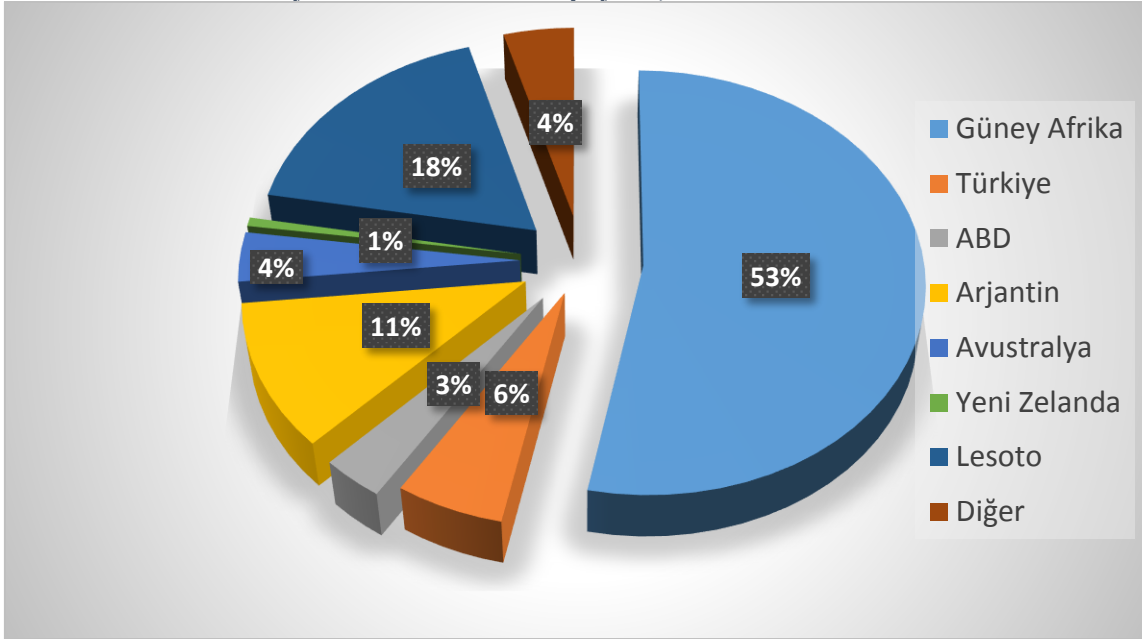
¹ Oxford Online Dictionary, <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/mohair?q=mohair>, 2 Şubat 2015

² Tiftikbirlik, <http://www.tiftikbirlik.com.tr/sayfa.aspx?ID=5>, 2 Şubat 2015

1988 yılında 26 bin tona kadar çıkan dünya tiftik üretimi, bu tarihten itibaren büyük oranda talep yetersizliğine bağlı olarak düşmeye başlamış ve 2013 yılında 4,5 bin tona gerilemiştir. Bu rakam şimdiye kadar bilinen en düşük üretim seviyesini temsil etmektedir.

Güney Afrika'da bulunan ve sadece üreticileri değil, fakat tüm tiftik endüstrisini kapsayan Mohair Trust örgütlenmesi; fiyat düşmelerine karşı bir nevi emniyet supabı görevi görmektedir. Bu kuruluşun, pazarlamadaki modern ve çok etkili gönüllü havuz sistemi/tabana fiyatı uygulamasına rağmen, tiftik üretimi halen düşmeye devam etmektedir. Üretimdeki düşüş genel karakterde olup bütün üretici ülkeleri kapsamaktadır. Fakat G. Afrika Cumhuriyeti, Mohair Trust örgütlenmesi sayesinde genel düşüşten göreceli olarak daha az etkilenmektedir.

Grafik 1 Ülkelerin dünya tiftik üretimindeki payları, 2013

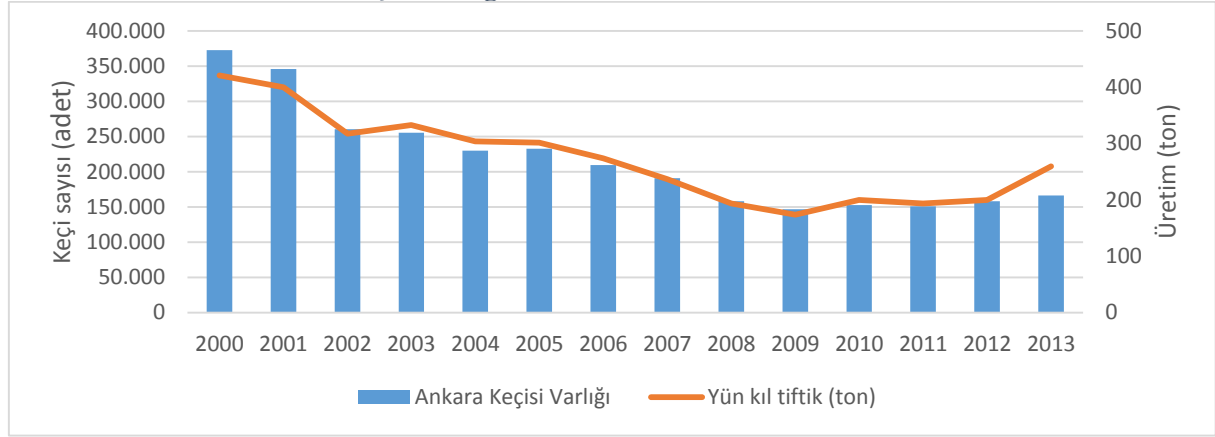
Kaynak: Mohair Review

Ülkelerin dünya üretiminden aldıkları paylar Grafik 1'de incelenmiştir. Mohair Review verilerine göre, dünya üretiminin % 53'ü Güney Afrika Cumhuriyeti tarafından gerçekleştirilmekte, toplam üretimden Lesoto % 18, Arjantin % 11 Avustralya ise % 4 pay almaktadır. Ülkemizin dünya üretimindeki payı ise % 6'dır.

Türkiye Üretimi

Dünyada üretimin en fazla gerçekleştiği yıl olan 1988 yılında 3 bin ton olan Türkiye yıllık tiftik üretim miktarı 2000 yılında 421 tona kadar gerilemiştir, ancak Prim ve Doğrudan Destek Ödemeleri (DDÖ) uygulamaları ile Türkiye'de Ankara Keçisi üretimin durmasının önüne geçilmiştir. Grafik 2'de yıl bazında Türkiye Ankara keçisi varlığı ve tiftik üretimi gösterilmiştir. Prim ve Doğrudan Destek Ödemeleri uygulamasına rağmen, üretimdeki azalma 2000 yılından sonra da devam etmiştir. 2013 yılına gelindiğinde, üretim 260 tona toplam tiftik keçisi sayısı ise 166 bine gerilemiştir. 1988 yılına gelinceye kadar dünyada ham tiftik, tiftik ipliği ve kumaşı üretim ve dış satımı bakımından rakipsiz bir halde bulunan ülkemiz, bugün 4,6 bin ton olan tiftik üretiminin sadece % 6 sını gerçekleştirilebilmektedir.

Grafik 2 Yıl Bazında tiftik keçisi varlığı ve tiftik üretimi

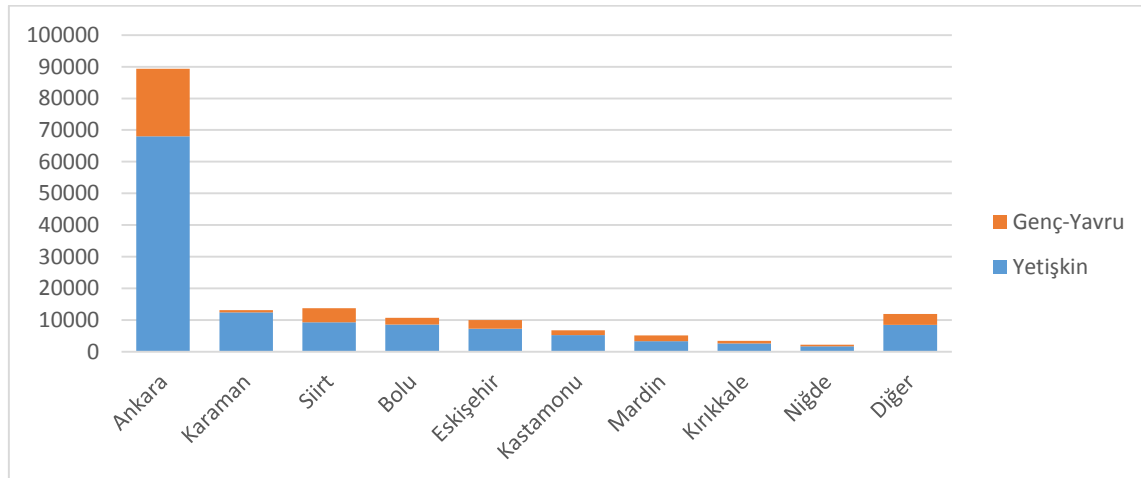

Kaynak: TÜİK, Hayvancılık İstatistikleri Veri Tabanı

Türkiye’de Ankara keçisi yetiştiriciliği Orta Anadolu platosunda özellikle de Ankara ili ve yakın çevresinde yoğunlaşmaktadır. Grafik 2’de 2013 yılı iller itibariyle tiftik keçisi varlığı gösterilmektedir. 2013 verilerine göre, yaklaşık 166 bin baş olarak hesaplanan Türkiye Ankara keçisi varlığının 89.385 baş ile yaklaşık % 53’ü Ankara ilinde bulunmaktadır. Orta Anadolu ve civarı bölgeler toplam keçi varlığımızın % 85’ini oluşturmaktadır³. Yetersiz yağış, geniş fakat yetersiz meralar nedeniyle kuru tarım ve özellikle de tahıl ziraatı yapılabilen bu bölgede küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ağırlık kazanmaktadır. Arazinin, düz veya az engebeli bölümleri koyun yetiştiriciliği için uygun iken engebeli ve koyun yetiştiriciliği için yararlanılamayan kısımlarında ise Ankara keçisi yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Ankara keçisi yetiştiriciliği Orta Anadolu’nun, ekilebilir arazisi çok sınırlı ve gelir seviyesi en düşük halk kesimince yürütülmektedir.

Mardin, Siirt ve Şırnak, mevcut renkli, alaca ve siyah tiftikleri ile Ankara keçisi sürüleri Güney Doğu Anadolu Bölgesi tiftik keçisi varlığını oluşturmaktadır. Ancak bu bölge üretimi dahili tekstil endüstrisinde hemen hiç talep edilmemektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere Siirt ve gösterilmeyen diğer üretici illerde genç-yavru keçi sayısının yetişkin keçi sayısına oranı yüksekken Ankara, Karaman gibi eski üretici illerde genç ve yavru keçinin azlığı üretimin düşeceğini göstermektedir. 2014 verileri bu raporun yazıldığı tarihte açıklanmamış olmasına rağmen bu sürecin devam ettiği düşünülmektedir.

Grafik 3 İl Bazında Tiftik keçisi varlığı, 2013

Kaynak: TÜİK, Hayvancılık İstatistikleri Veri Tabanı

³ TÜİK, Hayvancılık İstatistikleri Veri Tabanı

Ülkemizde tiftik üreticiliği babadan kalan bir miras olarak devam etmekte olup, günümüzde karlılık gibi özendirici bir nedeni olmadığından, sonradan bu işe başlayanlar hemen hemen hiç yok gibidir. Ankara keçisi yetiştiriciliği bugünkü şartlarda büyük ölçüde ekonomik bir faaliyet olmaktan çıkmıştır. Ancak ücret karşılığı olan her türlü işçiliğin aile fertlerince yapılması ve bir kısım üreticilerin de yaşadıkları, özellikle dağlık bölgelerde, başka üretim şanslarının bulunmaması her şeye rağmen tiftik üretiminin bugün hala var olmasını sağlamaktadır.

TİCARETİ

Dünya Ticareti

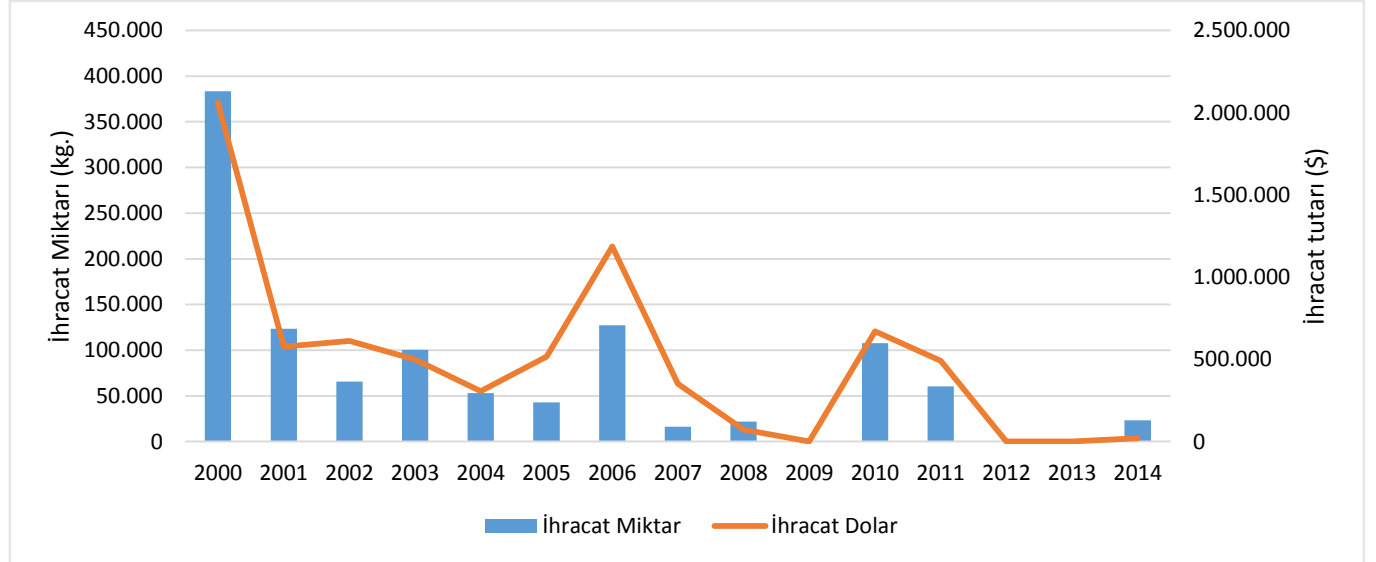
Dünya ihracat tekeli halen Güney Afrika Cumhuriyetinin elindedir. Güney Afrika'nın piyasaya arz ettiği tiftiklerde kemp (ölü kıl) bulunmaması, dünya piyasalarındaki tiftik talebinin bu ülkeye yönelmesine yol açmaktadır. Bu ülke 2012 yılında 3.215, 2013 yılında ise 3.655 ton civarında ihracat yapmıştır.⁴ Ayrıca, G. Afrika diğer üretici ülkelerden ham tiftik alıp işleyerek tekstil hammaddesi olarak ihraç etmektedir.⁵ Diğer ülkelerin ihracatı ise bölgesel olup düşük miktarlarda gerçekleşmektedir.

Ayrıca tiftikte fiyat ve talep konusunda randıman önemli yer almaktadır. Türk tiftiğinin randımanı 70, Teksas (ABD) tiftiğinin 75-78 ve G. Afrika tiftiğinin 84-85'dir. Bu durum da G. Afrika tiftiğine talebin yüksek olmasına yol açmaktadır.

Türkiye İhracatı

2000-2014 yılları arasında Türkiye toplam tiftik ihracatı verilerinin gösterildiği Grafik 4 incelendiğinde ihracatın bu yıllar arasında düştüğü görülmektedir. Öyle ki, 2012 ve 2013 yıllarında ihracat gerçekleştirilmemiş 2014 yılında ise çok düşük bir düzeyde kalmıştır.

Grafik 4 Yıl bazında tiftik ihracat miktar ve değerleri (kg.), (\$)

Kaynak: TÜİK

⁴ Mohair Review, 2013

⁵ Business Day Newspaper, <http://www.bdlive.co.za/business/agriculture/2013/11/01/mohair-industry-aims-to-raise-output>: 20.02.2014

2007-2014 yılları arası, ülkeler bazında ihracat Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde, son beş yılda yapılan toplam ihracat tutarının yaklaşık % 46’sı İngiltere’ye yapılmış olup onu % 39’la Almanya takip etmektedir.

Tablo 2 Ülkeler bazında ihracat, (kg.)(\$ (2007-2014 birikimli)

	Toplam miktar	Toplam tutar	Toplam miktar içindeki pay %	Toplam tutar içindeki pay %
İngiltere	123.013,00	746.930,00	53,62	46,46
Almanya	49.916,00	622.802,00	21,76	38,74
Çin	44.941,00	81.858,00	19,59	5,09
Fas	7.894,00	92.760,00	3,44	5,77
İtalya	3.051,00	55.903,00	1,33	3,48
İspanya	356,00	5.351,00	0,16	0,33
Bulgaristan	225,00	2.083,00	0,10	0,13
Toplam	229.396,00	1.607.687,00	100,00	100,00

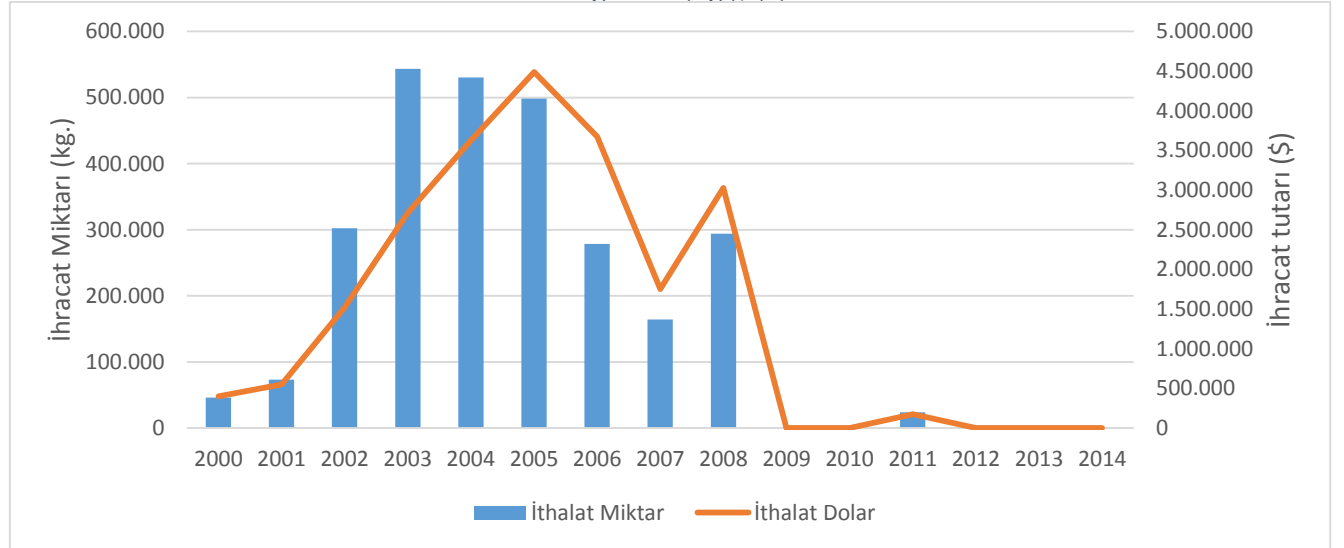
Kaynak: TÜİK, Hayvancılık İstatistikleri Veri Tabanı

1990’lardan sonra sürekli azalan üretimimiz, tek kırkım dönemi ve diğer büyük üretici ülkeler ile mukayese edilebilir bir tiftik standardımızın bulunmayışı (Dünyada, tiftik üreten ülkeler içinde yılda uzun elyafılı tek kırkım yapan ülke sadece Türkiye’dir.), özellikle yeni pazarlar için ihracatımızın başlangıç ve geliştirilmesi safhalarında kısıtlayıcı bir rol oynamaktadır.

Türkiye İthalatı

2000-2014 yılları arasında Türkiye ihracatının gösterildiği Grafik 5 incelendiğinde, ithalatın 2000-2003 yılları arasında artış gösterdiği ve \$ 4,5 milyon seviyesine ulaştığı bu yıldan sonra da düştüğü görülmektedir. 2012 ve 2014 yılında ithalat gerçekleşmemiştir.

Grafik 5 Yıl bazında tiftik ithalat miktar ve değerleri (kg.), (\$)

Kaynak: TÜİK, Hayvancılık İstatistikleri Veri Tabanı

(*)Dâhilde İşleme Rejimi çerçevesinde yapılan ithalat rakamlara dâhildir

(**)2014 yılı verileri geçicidir

2009-2014 yılları arasındaki 5 yıllık birikimli ithalat verileri incelendiğinde, bu yıllarda en büyük ithalatın İngiltere’den yapıldığı görülmektedir. İngiltere’yi ise % 44’le Almanya takip etmektedir. Bu yıllar arasında Güney Afrika’dan da ithalat yapılmış olup, oranı sadece % 1’dir.

Tablo 3 Ülkeler bazında ithalat, (kg.) (\$) (2009-2014 birikimli)*

	Toplam miktar	Toplam tutar	Toplam miktar içindeki pay %	Toplam tutar içindeki pay %
İngiltere	24.120,00	175.773,00	56	55
Almanya	18.651,00	141.678,00	43	44
G. Afrika	97,00	3.401,00	0,2	1,0
Toplam	42.868,00	320.852,00	100	100

Kaynak: TÜİK, Hayvancılık İstatistikleri Veri Tabanı

(*)Dâhilde İşleme Rejimi çerçevesinde yapılan ithalat rakamlara dâhildir

(**)2014 yılı verileri geçicidir

Tüketimi

Tiftikten perdelikler, kordonlar, battaniye ve benzerleri ev tekstili ürünleri imal edilmektedir. Ayrıca; serin tutması, az buruşması, hafif ve elastiki olması ve nemden koruyuculuğu nedeniyle her mevsim kullanılabilen giyim tekstili ürünlerinin üretiminde de tercih edilen bir hammadde durumundadır. Kalın yünler daha çok halı, kilim gibi ev tekstili ürünleri ile ceket gibi ağır giyim eşyalarının imalatında kullanılmaktadır. Ayrıca, battaniye üretimi de tercih edilen alanlardandır.

Tiftik genellikle diğer yünlerle karıştırılmak suretiyle kullanılmaktadır. İtalya ve Japonya'da tekstil firmaları yün ürünlerine % 20'ye kadar düşen bir oranda tiftik karıştırarak giysilerin parlaklığı ve dayanıklılığını arttırmakta kullanılmaktadır⁶.

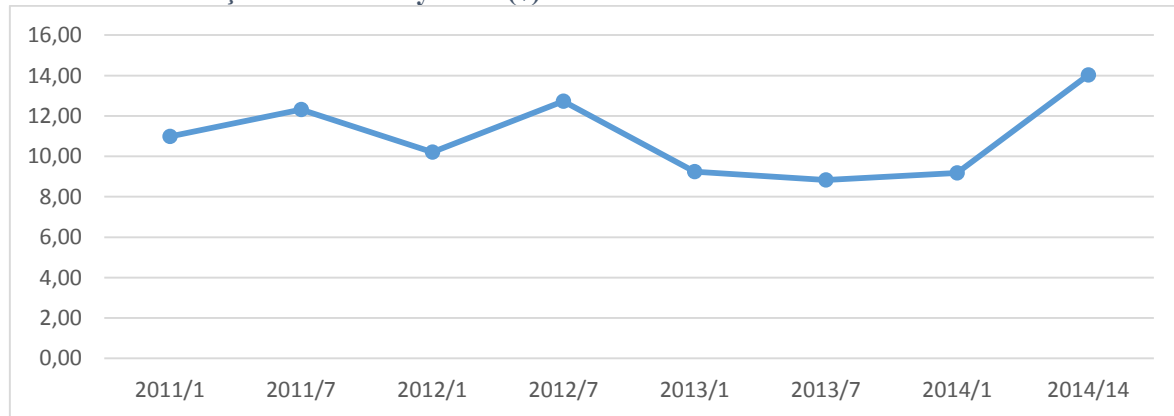
Dünya genelinde tiftiğin yaklaşık % 75'i el örgü ve makine örgü ipliği, % 20'si bayan aksesuarı ve erkek kumaşı, % 5'i de döşemelik kumaş ve sair tüketiminde kullanılmaktadır.

FİYATLAR

Dünya Fiyatları

Dünya tiftik fiyatları Güney Afrika Cumhuriyeti'nin izlediği politikalar çerçevesinde belirlenmektedir. Grafik 6'da G. Afrika'da 2010-2014 yılları arasında yapılan açık arttırma fiyat sonuçları gösterilmiştir. 2010 yılsonunda \$ 11,67 olan fiyat 2012 yılı ortalarında \$ 13,15'e kadar yükselmiş, bu tarihten sonra ise düşerek 2013 yılı sonunda \$ 8,68'den işlem görmüştür. 2014 yılında fiyatlar yükselme eğilimine girmiş olup yılı \$ 14,00 seviyesinde tamamlanmıştır.

Grafik 6 Tiftik Açık Arttırma Fiyatları (\$)

Kaynak: South Africa Cape Wool&Mohair Sale Reports⁷

⁶ International Year of Natural Fibres, <http://www.naturalfibres2009.org/en/fibres/mohair.html>, 20.02.2014

⁷ http://www.mohair.co.za/page/auction_results: 06.02.2015

Fiyat konusunda randıman önemli yere sahiptir. Türk tiftiğinin randımanını 70, Teksas (ABD) tiftiğinin 75-78 ve G. Afrika tiftiğinin 84-85'dir. Bu durum da G. Afrika tiftiğinin fiyatının diğerlerinden yüksek olmasına neden olmaktadır.

Türkiye Fiyatları ve Tiftikbirlik

Türkiye'de üretilen tiftiğin büyük bir bölümünü satın alan Tiftikbirlik, piyasadaki fiyatın oluşmasında en büyük oyuncudur. Bu nedenle Türkiye'deki fiyatların incelenmesinde tiftik birliğin verileri esas alınmıştır.

Birlik Alım Fiyatları

Son beş yılda tiftiğin kooperatiflere satışında üreticilere uygulanan başlangıç avans alım fiyatları cinsler itibariyle Tablo 4'te gösterilmiştir. 2006 yılından 2014 yılına kadar geçen sürede alım fiyatları yaklaşık 2 kat artmıştır.

Tablo 4 Yıllar itibariyle Tiftikbirlik başlangıç avans alım fiyatları (kg/TL) (2006-2014)

Tiftik Cinsi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Oğlak Tiftiği	5,00	8,00	6,00	6,50	6,50	7,00	9,00	9,00	9,00
Anamal Tiftik	4,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,50	7,00	7,00	7,00
Tali Tiftik	1,00	1,00	1,50	1,50	1,50	2,00	2,00	2,00	2,00

Kaynak: Tiftikbirlik

Tablo 5 Tiftikbirliğin yıl bazında anamal tiftik alım fiyat, miktar ve değerleri (2001-2014)

Yıllar	Ortalama Alım Fiyatı (TL/kg)	Devlet Desteği Ödemesi Tutarı (TL/kg)	Miktar (ton)	Toplam Ürün Bedeli
2001	0,70	0,9	111	72.497
2002	1,10	5	121	117.633
2003	1,84	6	153	271.571
2004	3,00	6,6	156	444.834
2005	3,20	7,3	182	563.361
2006	4,00	8	188	936.604
2007	5,00	8	193	958.212
2008	5,00	8,9	141	695.952
2009	5,00	10,7	144	677.202
2010	5,00	13,8	126	525.222
2011	5,34	14,66	140	747.119
2012	7,02	17	152	1.067.076
2013	6,87	17	185	1.270.334
2014	7,09	20	213	1.509.320

Kaynak: Tiftikbirlik

2014 yılında Tiftikbirlik kooperatiflerince satın alınan tiftik miktarı, toplam bedeli ve ortalama fiyatları aşağıdaki Tablo-6'da gösterilmiştir.

Tablo 6 Tiftikbirliğin Kooperatif Bazında Alımları, 2014

Kooperatif	Alım Miktarı	Alım Bedeli	Alımdaki Payı
Beypazarı	50.297	355.520,00	23,61
Güdül	50.077	360.561,00	23,51
Ayaş	33.489	242.262,00	15,72

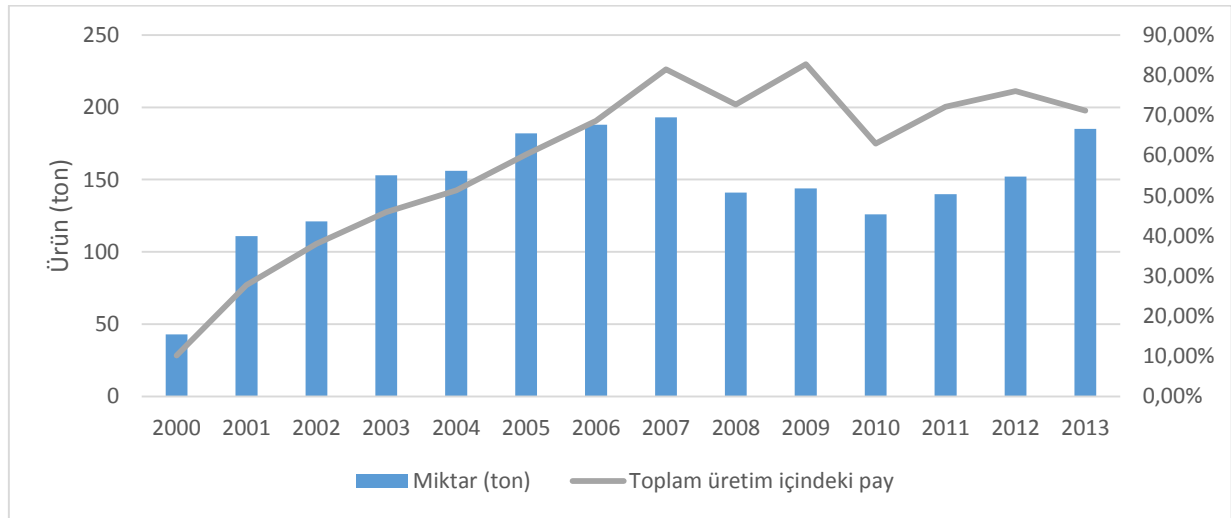
Kooperatif	Alım Miktarı	Alım Bedeli	Alımdaki Payı
Polatlı	29.456	204.080,00	13,83
Kızılcahamam	13.072	93.010,00	6,14
Nallıhan	9.743	69.992,00	4,57
Seben	9.209	63.409,00	4,32
Çankırı	3.278	19.530,00	1,54
Aksaray	155	1.085,00	0,07
Eskişehir	9.155	63.595,00	4,30
Kırıkkale	5.093	36.276,00	2,39
TOPLAM	213.024,00	1.509.320,00	100,00

Kaynak: Tiftikbirlik

Tiftikbirlik geçen yıllarda olduğu gibi 2014 yılı alım döneminde de, doğrudan destek ödemelerinden daha çok üreticinin yararlanabilmesini sağlamak amacıyla, kooperatiflerinin kurulu bulunmadığı yerlerde geçici alım yerleri açmış ve alımlar bu bölgelere kadar yayılmıştır.

Tiftikbirliğin alımları yıllar itibariyle çok değişiklik göstermemesine rağmen toplam üretim içerisindeki payı sürekli artmaktadır. Birlik 2014 yılında ortaklarından toplam 213 tonluk alım yapmış olup, bu oranın da artmış olması beklenmektedir.

Grafik 7 Tiftikbirlik Alım Miktarları ve Toplam üretim içindeki payı (2002-2014)

Kaynak: Tiftikbirlik, TÜİK

*Veriye ulaşılammıştır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca çıkarılan doğrudan destek ödemeleri uygulama tebliğlerine göre ürünlerini Tiftikbirliğe teslim eden üreticilere ödenen son beş yıllık birim ürüne verilen destekleme bedelleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7 Tiftik alımlarında doğrudan destek ödemeleri (TL/kg.)

Tiftik Cinsi	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Oğlak Tiftiği	9,00	10,00	12,00	15,00	15,00	17,00	20,00	20,00
Anamal Tiftik	8,00	9,00	11,00	14,00	14,00	17,00	20,00	20,00
Tali Tiftik	6,00	7,00	8,00	10,00	10,00	17,00	20,00	20,00

Kaynak: Tiftikbirlik

2014 yılında Birlik ortaklarından muhtelif cins ve kalitede 213,024 ton tiftik alınmış, bu alımlar nedeniyle üreticilerin eline, 1,509 milyon TL ürün bedeli ve 4,248 milyon TL doğrudan destek primi olmak üzere 5,757 milyon TL geçmiştir.

Tablo 8 Tiftik Üreticilerinin Eline Geçen Ödemeler, 2014

Kooperatifler	Alım Miktarı (Kg)	Ürün Bedeli (TL)	Doğrudan Destek Ödemesi (TL)	Toplam Ele Geçen Para (TL)
Beypazarı	50.297	355.520	1.005.940	1.361.460
Güdül	50.077	360.561	1.001.540	1.362.101
Ayaş	33.489	242.262	657.620	899.882
Polath	29.456	204.080	589.120	793.200
Kızılcahamam	13.072	93.010	261.440	354.450
Nallıhan	9.743	69.992	194.860	264.852
Seben	9.209	63.409	184.180	247.589
Çankırı	3.278	19.530	65.900	85.430
Aksaray	155	1.085	3.100	4.185
Eskişehir	9.155	63.595	183.100	246.695
Kırıkkale	5.093	36.276	101.860	138.136
Toplam	213.024	1.509.320	4.248.660	5.757.980

Kaynak: Tiftikbirlik

ÜRÜNE İLİŞKİN POLİTİKALAR

Ankara keçisi yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi ve tiftik üretiminin arttırılması amacıyla, Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARİP) çerçevesinde ve Hazine imkanları ölçüsünde 2000 yılında tiftik üreticilerine doğrudan destek ödemeleri (DDÖ) çıkarılmış ve uygulama 2000 yılından 2005 yılına kadar kesintisiz devam etmiştir. 2006 ve 2014 yıllarında ise, desteklemeler “Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Karar”ı çerçevesinde, başarılı bir şekilde yürütülmüştür.

Başta G. Afrika olmak üzere, üretici ülkelerin tiftik üretimindeki azalmayı önlemek için yaratıcı planlamalar arayışı içine girdikleri gözlenmektedir.

Tiftik üretim miktarlarımızın konjonktürel olarak dalgalanmalarına yakından bakıldığında ve tiftikçiliğimizin bu gün geldiği aşama iyi değerlendirildiğinde, Ankara keçisi yetiştiriciliğinin her koşulda desteğe muhtaç olduğu anlaşılmaktadır.

Dünya tiftik üretiminin büyük bir bölümü, başta İngiltere olmak üzere Fransa, İtalya, İspanya’da işlenmekte işlenen tiftiğin gene büyük bir bölümü topsu, tiftik ipliği veya kumaş olarak başka ülkelere satılmaktadır. Dünya genelinde bu elyafın yaklaşık % 75’i el örgü ve makine örgü ipliği, % 20’si bayan aksesuarı ve erkek kumaşı, % 5’i de döşemelik kumaş ve sair tüketiminde kullanılmaktadır.

Ham tiftiğin çok önemli bir miktarının örgü ham maddesi olarak kullanılması, tiftik talebinin moda ve alıcı ülkelerin dönemsel olarak refah seviyelerine bağlı olarak değişmektedir.

Tiftik lüks doğal elyaflar sınıfına dahil olup, üretimi gerek tekstil gerekse konfeksiyon aşamalarında çok pahalı ve zordur. Tiftik bu nedenle refah dönemlerinde vazgeçilmezliğin tepe noktalarına çıkabilmekte aksi dönemlerde hızla aşağı düşebilmektedir. Bu dönemlerin başlangıcını ve süreleri önceden kestirmek mümkün değildir. Bu nedenle talebin düşük olduğu

zamanlarda üretimin devamlılığını sağlamak adına üreticinin desteklenmesi bir politika olarak öne çıkmaktadır.

2007 yılı tiftik ürünü için ödenecek Doğrudan Destek Priminin geçmiş yılların aksine yılı içinde değil de 2008 Şubat ayı içerisinde ödenmiş olması ve canlı hayvan satışları nedeniyle, tiftik üretiminde 2008 yılında % 18 gibi büyük miktar da düşüş meydana gelmiştir. Yine aynı şekilde 2009 yılı ürünü tiftiğe ödenecek Doğrudan destek priminin de yılı içinde değil de 2010 yılında ödenmesi tiftik üretiminde ciddi kayıplara neden olmuştur.

Tiftik ile ilgili ürünler olan kirli / yıkanmamış – taranmamış tiftik (GTİP No: 51.02.194.09) Karde edilmiş ve taranmış tiftik (GTİP No : 51.05.391.000) ürünlerinin Türkiye ye ithalatında sıfır gümrük vergisi uygulanmaktadır. Aynı ürünlerin ihracatında ise herhangi bir sübvansiyon verilmemektedir. Tiftik İhracatı standartlara uygunluğu yönünden, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının iznine tabidir. Diğer taraftan sağlık sertifikası alınması zorunluluğu da mevcuttur.

SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLER

Sorunlar

Sektörün sorunlarını, Yetiştiricilik ile Piyasa ve Ekonomik sorunlar olarak iki ana bölümde ele alınmıştır.

1. Yetiştiricilik Sorunları

Üretici ülkelerde 4 kilografa varan fert başına ortalama tiftik verimine karşılık, Ankara keçisi yetiştiriciliğimiz 1.750 – 1.850 kilogram olan fert başına verimini arttıramadığı gibi, tiftik kalitesinin iyileştirilmesi için; Besleme, barınak, ıslah çalışmaları ve saf yetiştirme ile seleksiyon, hayvan sağlığı, keçi-orman ilişkileri ve konusundaki temel sorunlarını da aşabilmiş değildir.

a) Besleme

Ankara Keçileri daha çok iptidai bakım ve beslenme şartları içinde yetiştirilmektedir. Mera ve ek yemleme koşulları son derece yetersizdir. Ankara keçisi yetiştiriciliği meraya dayalı bir üretim faaliyetidir. Bu gün meralar asırlardır ağır şekillerde otlatıldığı için hem zayıftır, hem de bir bölümü son 60 yılda bitkisel üretime açıldığından yetersiz hale gelmiştir. Diğer taraftan özellikle uzun süren kış mevsimlerinde yem kafi gelmediği ve temini de bilhassa parasal nedenlerle mümkün olmadığından sürüler açlık ve hastalıklarla karşı karşıyadır. İyi bir beden yapısı ve yüksek kaliteli tiftik verimi için iyi bir bakım ve beslenme yapmak şarttır.

b) Barınak

Tiftik üretim bölgelerinde bulunan hayvan barınakları gayri sıhhi ve yetersizdir. Ağıllar bölge koşullarına göre kolaylıkla temin edilebilen malzemelerden yapılmaktadır. Çoğunlukla havalandırma, ışıklandırma ve kuru zemin şartları yetersizdir.

c) Damızlık Temini

Damızlık olarak kullanılan Ankara keçilerinin çoğu dejenere olarak üstün vasıflarını kaybetmişlerdir.

d) Seleksiyon (Sürü Kompozisyonu)

Parasal nedenlerle sürü basit Seleksiyonu ters işlemektedir. Kaliteli verim için sürüde genç hayvanları (oğlak ve çepiçleri) tutma yerine bunlar kasaplık talepleri nedeniyle satışı ve kesimi

yoluyla süreden çıkarılmakta; tiftiği fazla kilo çeken ancak ileri yaş nedeniyle tiftiği kabalaşan ve bozulan yaşlı hayvanları sürüde tutarak kalitesiz tiftik üretimi yapılmaktadır.

e) Hayvan Sağlığı

Yetiştiricinin bilgisizliği ve ihmali, önemli ölçüde hayvan zayıflığına sebep olurken, hastalık ve parazitler nedeniyle tiftik kalitesinin düşmesine de yol açmaktadır.

f) Keçi-Orman İlişkileri ve Mera Sorunları

Ankara keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik üretimin çok önemli bir sorunu olarak ortaya çıkan Keçi-Orman ilişkisi sorunu, tiftik keçileri ile kıl keçilerinin karıştırılmasından kaynaklanmaktadır. Tiftik keçileri, yayılma alanları, sayıları, mizaç, verim özellikleri ve beden yapısı bakımından kıl keçileri ile benzer yanları yoktur.

Kıl keçilerinin genelde orman bakımından zengin, yumuşak iklimli kıyı şeridinde yakın alanlarda yayıldığı bilinmektedir. Bu alanlarda tiftik keçilerinin hayatını sürdürmesi, en azından tiftik özelliklerini muhafaza edebilmesi mümkün değildir. Ankara keçisi bir step, bozkır hayvanıdır. Bunlar Türkiye'nin belli bir bölgesinde, Orta Anadolu'nun kıraç, kısa otlu meralarında beslenirler. Kıl keçileri, Türkiye'nin her yerine yayılmıştır. Ayrıca, tiftik keçisi, küçük ve narin bir yapıya sahiptir. Kıl keçileri gibi uzun süre dağlık ve taşlık bölgelerde dolaşamazlar. Ayrıca arka bacakları ön bacaklarından daha uzun olduğundan sağrı omuzdan yüksektir. Halbuki kıl keçilerinde durum tersinedir. Bu nedenle kıl keçileri ağaçlara kolayca iki ayak üzerine kalkarak 2 metre kadar tırmanabildikleri halde tiftik keçilerinin bu özelliği yok gibidir. Bu bakımdan orman içi meralarda otlayan tiftik keçileri kıl keçileri gibi ağaçların tomurcuklarına zarar vermez.

2. Piyasa ve ekonomik sorunlar

Ülkemiz Ankara Keçisi varlığı ve tiftik üretiminde meydana gelen düşüşte; dünya genelinde tüm üretici ülkelerde 1988 yılından beri yaşanan genel talep yetersizliği başrolü oynamış olmakla birlikte üretimin azalmasında ülkemize özgü aşağıdaki hususlar da etkili olmuştur.

a) Desteklemeler

Devlet Destekleme Alımları da dahil olmak üzere, 1969 yılından bu yana, yıllardır, ilan edilen ve uygulanan tiftik alım fiyatları üretimi artırıcı seviyede olamamıştır. Özellikle 1994- 1999 yılları arasında 6 yıllık uzun bir dönemde tiftik üretimi tamamen desteksiz kalmış ve verilen desteklerde etkinlik ve süreklilik sağlanamamıştır.

b) Meraların tarım arazisi ve orman alanı olarak sınırlandırılması

Bu sınırlamadan kaynaklanan Ankara keçisi-orman ilişkisindeki çarpıklıklar ve yasaklar nedeniyle üretici maliyetleri artmıştır.

c) Yetiştirici maliyetleri

Son dönemlerde ehil çoban teminindeki güçlükler ve bulunabilen çobanlara da ödenmek zorunda kalınan yüksek ücretler gibi ülkemiz yetiştiriciliğine özgü sorunlar da, diğer üretici ülkelerdeki düşüşlerle kıyaslandığında Türkiye'de yaşanan üretim düşüşünü daha da artırmıştır.

Ayrıca son yıllarda yapılan düşük kaliteli ve ucuz tiftik ithalatı da üreticinin zararına yol açmaktadır. Bu eksikliklerimiz nedeniyle tiftik üretimimiz bu gün dış pazarlarda rekabet edebilecek durumdan uzak bulunmaktadır.

Çözüm Önerileri

1. Yetiştiricilik konusunda

a) Besleme ve barınak

Mera ve ek yemleme yetersizliği nedeniyle yapılan eksik besleme ile gayri sıhhi ve yetersiz barınaklar konusunda, gerek meraların yem (otlatma) kalitesinin artırılması ve gerekse modern, yeterli ve sağlıklı barınak projelerinin uygulanması için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Yerel Yönetimlerin imkanlarının kullanılması (Hayvancılığı destekleme, KÖYDES v.b. gibi) yerinde olacaktır.

b) Islah ve saf yetiştirme ile seleksiyon çalışmaları

Bu konularda özellikle Bölge Üniversitelerinin ilgili bölümleri ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Hayvancılık Araştırma Enstitülerinde yeterli çalışma yapılması hususunda kamuoyu yaratılması ve yetiştiricilerin daha çok teşvik edilmesi gerekmektedir.

c) Hayvan sağlığı çalışmaları

Bu konuda yerel Tarım Teşkilatları ile Veteriner Fakültelerinin imkânlarının seferber edilmelidir.

d) Keçi-orman ilişkisi ve mera

Günümüzde meralar bitkisel tarım için geniş ölçüde sınırlandırılmış; büyük bir bölümü de orman alanı olarak çevrilmiştir. Bir mera hayvanı olan tiftik keçisinin beslenme alanları neredeyse yok olmuştur. Bu nedenle gerek hayvanların iyi beslenmesi, gerekse üretim maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla, Orman Yasasının ilgili maddelerinde düzenlemelere gidilerek, tiftik keçilerinin zarar vermeyeceği yüksek ormanların otlatılmaya açılması böylelikle yasaklara rağmen ormanda keçi otlatan yetiştiricinin devletle karşı karşıya kalması önlenmeli ve orman içi ve dışı mera alanlarının rehabilitasyon çalışmalarına öncelik verilmelidir.

2. Piyasa ve Ekonomik sorunlar konusunda

a) Tiftik Keçisi yetiştiriciliğinde Desteklemeler

Mevcut prim ödemelerinde etkinlik ve süreklilik sağlanmalıdır.

b) Üretim Girdileri

Özellikle yerel yönetimlerin uygulayacağı projelerle destek verilmelidir.(Kaymakamlıklarca SYDV kaynaklı hayvan alımı ve işsizliği önleme ve istihdamı artırma projeleri gibi)

c) İthalat ve Gümrük Mevzuatı düzenlemesi

Son yıllarda yapılan düşük kaliteli ve ucuz tiftik ithalatı konusunda mevzuatlarda ülke yetiştiricisi lehinde düzenlemeler yapılmalıdır.